



3rd INTERNATIONAL MOUNTAIN AND ECOLOGY CONGRESS WITHIN THE FRAMEWORK OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT (MEDESU2022)

October 20–21, 2022/Trabzon-Türkiye



PROCEEDINGS BOOK

Edited by

Prof. Dr. Öner Demirel

Assoc. Prof. Dr. Ertan Düzgüneş

ISBN: 978-625-6380-31-8

**3RD INTERNATIONAL
MOUNTAIN AND ECOLOGY
CONGRESS WITHIN THE FRAMEWORK
OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT
(MEDESU2022)**

October 20–21, 2022/Trabzon-Türkiye



PROCEEDINGS BOOK

**Edited by
Prof. Dr. Öner Demirel
Assoc. Prof. Dr. Ertan Düzgüneş**

by

IKSAD GLOBAL PUBLISHING HOUSE

E-mail: info@iksad.com

iensconference@gmail.com www.iensci.org

All rights of this book belong to IKSAD GLOBAL Publishing House

Authors are responsible both ethically and juristically

IKSAD GLOBAL Publications – 2022©

Issued: 05.12.2022

ISBN: 978-625-6380-31-8

CONGRESS ID

CONGRESS TITLE

**3RD INTERNATIONAL MOUNTAIN AND ECOLOGY CONGRESS WITHIN THE
FRAMEWORK OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT
(MEDESU2022)**

DATE and PLACE

October 20–21, 2022
Trabzon-Türkiye

ORGANIZATION

Karadeniz Technical University
Mountaineering Federation of Turkey
IKSAD Institute

CONGRESS CHAIRS

Prof. Dr. Hamdullah ÇUVALCI

Honorary Chair of Congress
Rector of Karadeniz Technical University

Prof. Dr. Öner DEMİREL

Congress Co-Chair
Kırıkkale University, Faculty of Fine Arts, Head of Landscape Architecture Department

Prof. Dr. Ersan BAŞAR

Congress Co-Chair
Karadeniz Technical University

NUMBER of ACCEPTED PAPERS

148

NUMBER of REJECTED PAPERS

36

PARTICIPANT COUNTRIES (24)

Türkiye, Nigeria, North Cyprus, Algeria, Iran, Azerbaijan, Indonesia, India, Morocco, Romania, Iraq, Uzbekistan, Colombia, France, Russia, South Africa, China, Canada, Pakistan, Nepal, Albania, Kosovo, Bulgaria, Italy

TOTAL NUMBER of INTERNATIONAL PAPERS

Turkey (70), Other Countries (78)

EVALUATION PROCESS

All Applications Have Undergone A Double-Blind Peer Review Process

PRESENTATION

Oral Presentation

CONTENT

CONGRESS ID	I
CONGRESS ADVISORY BOARD	II
LOCAL ORGANIZING COMMITTEE	III
PHOTO GALLERY	IV
PROGRAM	V
CONTENT	VI

Author	Title	No
Sara DEMİR	WHAT IS NOT THE HISTORICAL LANDSCAPE CHARACTER ASSESSMENT?	1
Zeynep ARI Gamze ÖNER Eda ÇAKIN Sima POUYA	THE POST OCCUPATION EVALUATION OF MALATYA-BATTALGAZI MUNICIPALITY NATIONAL GARDEN (FIRST STAGE)	2
Sara DEMİR Merve DİLMAN Nazlı Deniz ERSÖZ H. Oya EŞBAH	BLUE-GREEN INFRASTRUCTURE STRATEGIES OF THE WATER CORRIDOR PASSING THROUGH TRIANGLE OF AGRICULTURE, INDUSTRY, URBAN: AYVALI CREEK/BURSA	13
Selin Akdeğirmen Ercan Ceylan İrem Gençer	RELATION NETWORKS IN HISTORIC RURAL LANDSCAPES: ANTALYA, ELMALI, ÖZDEMİR (GİLEVGİ) VILLAGE	14
Sonay Çevik Esmannur Yavuz	A TYPOLOGICAL LOOK INTO THE MEETING OF MOUNTAIN AND ART	28
Ezgi TOKDİL	ECOLOGICAL PROBLEMS IN THE CONTEXT OF RELATIONAL AESTHETICS AND CONTEMPORARY ART'S SEARCH FOR SOLUTIONS	46
Alper SAĞLIK Merve TEMİZ Elif SAĞLIK Mehmet İlkan BAYRAK	CREATING ECO-FRIENDLY URBAN REINFORCEMENT GUIDE FOR URBAN FORESTS	73
Oğuz KURDOĞLU	WHY SHOULD MOUNTAINS BE PROTECTED? AN EVALUATION WITHIN THE SCOPE OF GREEN ROAD, HEPP and MINING INVESTMENTS	83
Merve KALAYCI KADAK	EXAMINATION OF BOTANICAL GARDENS AS OPEN AND GREEN AREAS: A CASE OF BOTANICAL GARDEN OF İAŞI	84
Ayşegül AKSU Prof. Dr. Hasan YILMAZ	DATA ANALYSIS FOR NOISE BARRIER PLANNING IN URBAN TRANSPORTATION FABRIC; ERZURUM EXAMPLE	86
Büşra AKSU Hasan YILMAZ	USE OF FRUIT PLANTS ON URBAN BUILDING SURFACES	96
M. Akif IRMAK Sevgi YILMAZ	EVALUATION OF CLIMATIC PARAMETERS IN TERMS OF URBAN ECOLOGY: THE CASE OF ERZURUM	107
Sevgi YILMAZ Ahmet KURT Muhammed GÖLCÜ	ANALYSIS OF THE MICRO-CLIMATE CONTRIBUTION OF URBAN PARKS WITH ENVI-MET MODEL: THE EXAMPLE OF ŞÜKRÜPAŞA	122
Sevgi YILMAZ Başak ERTEM MUTLU Adeb QAİD	ENVI-MET ANALYSIS OF THE EFFECT OF DIFFERENT LANDSCAPE DESIGNS ON THERMAL COMFORT IN POCKET PARKS: A CASE ERZURUM	130

Ayşe Aksakal Sevgi YILMAZ	SCHOOL GARDEN DESIGN WITH ECOLOGICAL APPROACHES IN URBAN SPACES: THE CASE OF ERZURUM	138
Zerrin Toprak Karaman	STRATEGIC PLANNING OF MOUNTAINOUS AREAS AND MOUNTAINOUS AREA SAFETY WITHIN THE ORGANIZATION OF PUBLIC ADMINISTRATION	144
Sumanta Bhattacharya	APPLICATION OF TECHNOLOGY, INNOVATION AND NEW REGULATIONS TO RESOLVE THE ISSUE OF WATER LOGGING IN WEST BENGAL	145
Sehrish Munsif Taiwo Adetutu Odubanjo Oladeji Daniel Oladele Ehinola Abigail Opeyemi Solomon Tosin Okeshina	ENGAGING SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS (SDGS) FOR MITIGATING CLIMATE CHANGE ISSUES-A PARADIGM SHIFT	152
Sehrish Munsif Oludare O. Osiboye Solomon Tosin Okeshina Abegunde Temitope Adeoye Ojo Segun Samson	INTERSECTION OF MECHANOCHEMISTRY AND ENVIRONMENTAL MANAGEMENT: EVALUATION OF MECHANOCHEMISTRY APPLICATIONS IN WASTE MANAGEMENT	153
Ouassila Riouchi Ali Skalli Mustapha Akodad Abdelmajid Moumen Hanane Ait Hmeid Ghizlane Azizi Hicham Guedari Yassine EL Yousfi Mourad Baghour	CONTAMINATION OF THE WADIS ON THE QUALITY OF THE WATERS OF THE LAGOON OF NADOR	154
Waqas Ahmad Hakoomat Ali Shabir Hussain	EFFECT OF PHOSPHORUS APPLICATION METHODS ON GROWTH AND YIELD OF MAIZE UNDER WATER DEFICIT CONDITIONS	155
Pamphile HOUNDJI Flore MEHINTO DOVONOU Louis Dèdègbè AHOMADIKPOHOU	POPULATION GROWTH AND DRINKING WATER SUPPLY PROBLEMS IN THE DOGBO-TOTA DISTRICT (COMMUNE OF DOGBO IN BENIN)	156
Oussama RIOUCHI Nassima RIOUCHI Abdelhamid BOUYENZER Eduard Bardaja ROSRIGUEZ Adyl OUSSAID Arachid TOUZANI	THE APPLICATION OF CATALYSIS TO ENVIRONMENTAL PROTECTION	157
Iuliana Gabriela BREABĂN Claudiu-Ştefănel CREŢU Pavel ICHIM Adrian George ISTRATE Lucian SFÎCĂ	TIME SERIES ANALYSIS OF MODIS-LAND SURFACE TEMPERATURE (LST) FOR THE PUTNA-VRANCEA NATURAL PARK	158
Iuliana Gabriela BREABĂN Alexandra Petronela STOLERIU Adrian George ISTRATE	BIOPHYSICAL INDICES FROM MULTI-TEMPORAL SENTINEL 2 DATA USED FOR ANALYSIS OF FOREST VEGETATION STATE IN PROTECTED AREA	159
Sanchita Ray Tahir Quresi	WATER CRISIS IN ASIA: IMPACT AND FUTURE PERSPECTIVE	160
Tanveer Alam Murtaza Gani	HPLC QUANTIFICATION OF THE CHEMICAL CONSTITUENTS FROM INDIGENOUS FRUITS AND VEGETABLES OF INDIAN HIMALAYAN REGION	161
Bello Hassan Onimisi	INSENSITIVE ANALYTICAL PROCEDURE AND DANGERS OF IMPURITIES IN BIOLOGICAL LIQUID DRUGS(INFUSION)	162
Hasan TEZER Ahmet ERCAN Mehmet SARI Ahmet ŞAHİN	ALTITUDE PREFERENCES OF ANATOLIAN WILD SHEEP (OVIS GMELINI ANATOLICA), NEW INHABITANT OF KIRŞEHİR KERVANSARAY MOUNTAINS	166
Gökçen AYDINBAŞ	ECONOMIC AND ENVIRONMENTAL EFFECTS OF THE COVID-19 PANDEMIC ON THE FISHING SECTOR: CASE OF THE EASTERN BLACK SEA	173
Gizem DELİKAN Sima POUYA	POST- OCCUPANCY EVALUATION (POE) METHOD, MALATYA KERNEK SQUARE AND PARK	190

Ceyhun Hacıyev Zeynab Giyasova Asli Kazimova	LEGAL REGULATION AND INTERNATIONAL IMPLEMENTATION OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT	192
Ceyhun Hacıyev Tarana Aliyeva	LEGAL METHODS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND ECOLOGICAL ENTREPRENEURSHIP	202
İlke Hilal ŞENSÖZ	USE OF EMBEDDED THEORY IN ANALYSIS OF SOCIOECONOMIC PROBLEMS OF FORESTRY	207
Yıldız BAHÇECİ ÖZTÜRK	THE PLACE OF NATURE TOURISM IN TOURISM AND FORESTRY POLICIES: CONTENT ANALYSIS FOCUSED ON POLICY DOCUMENTS	209
Osman Üçüncü	OBTAINING ENERGY WITH AN ECOLOGICAL PERSPECTIVE IN SEASONAL CHANGE IN THE MOUNTAINS OF THE EASTERN BLACK SEA REGION, LAND USE AND CONSTRUCTION IN THE SPRINGS	211
Esra TAŞAR	EFFECTS OF CONSUMPTION WASTE ON ECOLOGICAL BALANCE	227
İlhan KAYA	BERMAN BRONWYN, METAPHORICAL INTERPRETATION OF THE STATUE TITLED "WIND SPIRAL II" IN NATURE AND HUMAN RELATIONSHIP	233
Halil DAŞKESEN	CHRİSTO VE JEANNE CLAUDE'UN AÇIK ALAN UYGULAMALARINDA MUHALİF BİR UNSUR OLARAK RENK	240
Yıldız ÖZER	EFFECT OF ECOLOGICAL ART ON THE ECOSYSTEM	252
Gülçay ERCAN OĞUZTÜRK Muberra PULATKAN	BIBLIOMETRIC ANALYSIS FOR THE EVALUATION OF UNIVERSITY CAMPUSES WITH A HOLISTIC PLANNING APPROACH	262
Zehra ÖZTÜRK Derya SARI	AN ETHNOBOTANICAL SURVEY OF MEDICINAL PLANTS IN MOUNTAIN PLACES OF MAÇKA (TRABZON, TÜRKİYE)	264
Volkan DEDE	AN EXPLORATORY RESEARCH IN GEOHERITAGE ASSESSMENT: THE CASE OF YALNIZÇAM MOUNTAINS (NE ANATOLIA)	282
Abubakar Abdullahi Bichi Aminu Magaji Bichi	IMPACT OF CLIMATE CHANGE ON WATER AND VEGETATION RESOURCES IN WEST AFRICA	284
Ayushi Kimothi Mansi Chauhan Avinash Sharma B.S Adhikari Anita Pandey	ABIES PINDROW- AN ECOLOGICALLY AND MEDICINALLY IMPORTANT FIR OF ALPINE HIMALAYA	285
Wahyu Edi Chandra Pratama Christine Wulandari Zalfa 'Ayudha Putri Novriyanti Dian Iswandar	PEATLAND ECOLOGY IN EFFORTS TO REDUCE CARBON EMISSIONS	286
Okundia R.O.	COMPARATIVE ASSESSMENT OF GROWTH OF FLUTED PUMPKIN AS INFLUENCED BY NITROGENOUS FERTILIZER SOURCE AND ORGANIC WASTE IN SOUTHERN NIGERIA	288
Damilola Grace Arokoyu Oni David Sunday Wasiu Adekunle Olaniyi Nurudeen Afolabi Sofoluwe Saidu Oyarekhua Oseni	THE ECOLOGICAL IMPACT ASSESSMENT OF PROPOSED EKO ATLANTIC CITY PROJECT, VICTORIA ISLAND, LAGOS, NIGERIA	289
Nassima RIOUCHI Oussama RIOUCHI Mohamed LOUTOU Mohamed ABOU-SALAMA	REMOVAL OF DYES FROM WASTEWATER FROM THE TEXTILE INDUSTRY BY BENTONITE AND ALUMINUM SALTS	290
Mahmood Ahmed	TOXIC AND HEAVY METALS CONTAMINATION ASSESSMENT IN SOIL AND WATER NEAR THE INDUSTRIAL LANDFILL: AN ESTIMATION OF HUMAN HEALTH RISK	291
Khadoumi Amar Madiha Ahlam Bouzeqr Guerzou Ahlem	ANTS' DIVERSITY (HYMENOPTERA-FORMICIDAE) IN THE ALGERIAN FORESTS, CASE OF THE SENALBA CHERGUI (DJELFA, ALGERIA)	292

Andi Susilawaty Yessy Kurniati Munawir Amansyah Syahrul Basri Abdul Majid Hr Lagu Muhammad Rusmin Tri Addya Karini Muhammad Fais Satrianegara	EFFECTIVENESS OF FAMILY-BASED EDUCATION ON KNOWLEDGE ABOUT WASTE MANAGEMENT FOR MOTHERS AND CHILDREN IN MOUNTAINOUS AREAS	293
Yuli Agustin Christine Wulandari Eka Ria Novita Sari Sirait Novriyanti Dian Iswandar	PEAT FOREST FIRE CONTROL THROUGH STRENGTHENING, THE ROLE OF SOCIETY TO REALIZE THE 15th SDGs	294
S.M. Patil H.S. Patode K.S. Kumbhar	DELINEATION OF LAND USE LAND COVER PATTERN AROUND SANGLI AREA OF MAHARASHTRA STATE, INDIA USING REMOTE SENSING TECHNIQUE	298
Yahya EL HAMMOUDANI Fouad DIMANE Khadija HABOUBI Abdelhak BOURJILA Chaimae BENAÏSSA	MINI-REVIEW ON THE ENVIRONMENTAL AND HEALTH ASPECTS OF WASTEWATER REUSE	299
Putra Pangestu Christine Wulandari Dewi Sri Wahyuni Novriyanti Hari Kaskoyo	COMMUNITY PERCEPTION OF CARBON STOCK IN FOREST SUSTAINABILITY IN REALIZING THE 13TH SDGS	300
Morakeng Edward Kenneth Lebaka	TABOOS AND ANCESTRAL BELIEFS RELATED TO SACRED MOUNTAINS IN CONTEMPORARY BAPEDI SOCIETY	301
Oğuz Gökce Faris Karahan	MOUNTAINOUS AGRICULTURAL TERRACE LANDSCAPES FROM ANCIENT TIMES TO THE PRESENT	302
Bağlan Özel KARAAĞAÇ Murat YEŞİL Mesut GÜZEL	A STUDY ON THE INTERACTIONS OF PEDESTRIANS AND BIKE PATH USERS IN THE SHARED SPACES OF COASTAL PARKS OF ORDU CITY CENTER	314
Şükran ŞAHİN Volkan MÜFTÜOĞLU Duygu DOĞAN	LANDSCAPE-BASE FOR RECREATIONAL PLANNING AND DESIGN: BURSA ULUDAĞ NATIONAL PARK IN TURKEY	324
Merve Birhan YILMAZ Hakan ALPHAN	SERVICES PROVIDED BY THE MOUNTAIN ECOSYSTEMS	326
Şule KISAKÜREK Sebahat AÇIKSÖZ	CLIMATE CHANGE PROCESS IN MOUNTAIN ECOSYSTEMS	328
Ufuk COŞGUN Damla YILDIZ Enes TAŞOĞLU Ferhat TOPRAK Ahmet ÖZTÜRK Mücahit COŞGUN	PAFLAGONYA BÖLGESİ BİYOSFER REZERV ALANI PLANLAMASI (KARABÜK İLİ ÖRNEĞİ)	330
Ufuk COŞGUN Damla YILDIZ Kâmil SARPKAYA Cumhur GÜNGÖROĞLU Selma COŞGUN İzzet AÇAR	DOĞAL KAYNAKLARIN SÜRDÜRÜLEBİLİR PLANLANMASI (KARABÜK İLİ KELTEPE DAĞI ÖRNEĞİ)	348
Öner DEMİREL	THE CASE OF ECO-TOURISM INTERNATIONAL/NATIONAL STRUCTURES AND LEGAL SIZE	364
Öner DEMİREL	ALTERNATIVE TOURISM REGIONS: MOUNTAINS	373
Mahire ÖZÇALIK Öner DEMİREL M.Bihter BİNGÜL BULUT Tuba Gizem AYDOĞAN	RESEARCH ON THE DEVELOPMENT AND USE OF TOURISM RESOURCES OF URUMCI NANSHAN	381

G. Funda GÖKÇE Ömer ÖZTOPRAK Mustafa ÖZBAY Öner DEMİREL	GIS-BASED VISIBILITY ANALYSIS IN DÜZCE PROVINCIAL MOUNTAIN ECOSYSTEMS IN REGIONS WHERE RESOURCE VALUE IS LANDSCAPE	387
Ezgi Eda IŞIK Nazlı Deniz ERSÖZ Merve ERSOY MİRİCİ	DETERMINING ENVIRONMENTAL PROBLEMS AND INVESTIGATION OF PHYSICAL TRANSPORT CAPACITY IN ULUDAĞ NATIONAL PARK	401
Pervin YEŞİL Aşlıgül ŞAHİN	INVESTIGATION OF THE HISTORICAL TEXTURE OF ORTAMAHALLE (AKÇAABAT-TRABZON) IN THE CONTEXT OF URBAN IDENTITY COMPONENTS	403
Sahar Pouya Javad Jafarnezhad	“LAND COVER CHANGE EVALUATION IN PAZARCIK AS A CASE STUDY”	405
Vahid Nourani Alireza Motadayen Nazanin Behfar	ARTIFICIAL INTELLIGENCE BASED ESTIMATION OF WATER POLLUTION	416
Hamidou OUEDRAOGO	BIFURCATION AND STABILITY ANALYSIS IN COMPLEX CROSS DIFFUSION MATHEMATICAL MODEL OF PHYTOPLANKTON-FISH DYNAMICS	417
Mukhtiar Ahmad	ICHTHYOFAUNAL DIVERSITY AND CONSERVATION STATUS IN RIVERS OF KHYBER PAKHTUNKHWA, PAKISTAN	418
Anyasi, Raymond Oriebe Atagana, Harrison Ifeanyiichukwu Otum, Ugorchukwu Kennedy Anyasi Raymond, Joyce Onyenaturuchi Igboeli, Chika Friday Eze, Ugochukwu Dominion	THE ENVIRONMENT IN RELATION TO WATER POLLUTION	419
Hamidou OUEDRAOGO	MATHEMATICAL ANALYSIS OF A FISH-PLANKTON EPIDEMIOLOGICAL SYSTEM	428
Anyasi, Raymond Oriebe Atagana, Harrison Ifeanyiichukwu Otum, Ugorchukwu Kennedy Anyasi Raymond, Joyce Onyenaturuchi Igboeli, Chika Friday Eze, Ugochukwu Dominion Isiofia, Didacus Chinedu	PROSPECTING THE EFFECT OF ENZYMES IN ENDOPHYTES ENHANCED PHYTOREMEDIATION OF PAH-CONTAMINATED SOIL	429
Ilirjan Malollari Violeta Lajqi Makolli Lorina Liçi	COMPLEX CHARACTERIZATION OF THE WASTEWATERS DISCHARGING FROM A REGIONAL HOSPITAL	444
Hassan Nasrollahzadeh Saravi Asieh Makhloogh Nima Pourang Mohammad Ali Afraei Banpei	THE COMPARISON OF DIFFERENT PHASES OF THE CASPIAN AND BLACK SEAS ECOSYSTEM WITH EMPHASIS ON THE CTENOPHORES INVASION	445
Mahdieh Baluei Hassan Nasrollahzadeh Saravi Mohammad Ali Afraei Banpei Mohammad Kardar Rostami Horieh Unesiour Maryam Rezaei	INVESTIGATING OF THE PHYSICO-CHEMICAL PROPERTIES OF SHIPS BALLAST WATER IN AMIRABAD PORT IN THE SOUTHERN OF CASPIAN SEA	446
Darina Stoyanova	PRODUCTIVITY AND DEVELOPMENT PROSPECTS OF COTTON (GOSSYPIMUM SP.) AGAINST THE BACKDROP OF CLIMATE CHANGE	447
M. Thenmozhi D. Kiran P. Umesh B. Sampath Kumar	FUNGAL DIVERSITY AND HUMIFICATION INDEX OF VERMICOMPOST PRODUCED FROM DIFFERENT FARM WASTE	448
Raowia LAMHAR Toussaint NTAMBWE Adil DANI	COMPARATIVE STUDY ON REMOVAL OF REACTIVE RED 195 AND REACTIVE BLACK 5 DYES FROM WASTEWATER SYSTEM USING ELECTROCOAGULATION IN A CONTINUOUS-FLOW SINGLE-CHANNEL REACTOR OPERATING IN CLOSED CIRCUIT	449
Meryem Bihter BİNGÜL BULUT	VISITOR USE MANAGEMENT EXAMPLES FOR NATIONAL PARKS IN MOUNTAINOUS REGIONS	450

İrem YURDAY Mehmet TUNÇER	WINTER SPORTS TOURISM CENTER PLANNING WITH THE USE OF GIS: EXAMPLE OF ILGAZ MOUNTAINS WINTER SPORTS TOURISM CENTER	451
Pelin ÖZUÇAR Zeynep PİRSELİMOĞLU BATMAN	EVALUATION OF ECOLOGICAL-BASED TOURISM POTENTIAL OF KOCAÇAY DELTA AND ITS NEAR SURROUNDINGS	452
Pelin ÖZUÇAR Zeynep PİRSELİMOĞLU BATMAN	A RESEARCH ON DETERMINING THE RURAL RECREATION POTENTIAL OF THE BURSA PROVINCE GÜMÜŞTEPE (MISI) NEIGHBORHOOD	466
Benazir Başak KOÇ Büşra AKSU Elanur DUMLU Mustafa ÖZGERİŞ Faris KARAHAN	EVALUATION OF SOME SPATIAL DESIGN APPLICATIONS IN TOURISM CENTERS IN TERMS OF SUSTAINABLE TOURISM PRINCIPLES: THE CASE OF PALANDOKEN MOUNTAIN	478
Elanur DUMLU Faris KARAHAN Mustafa ÖZGERİŞ Benazir Başak KOÇ	DETERMINATION OF THE SPATIAL PLANNING AND DESIGN STRATEGY OF ERGAN MOUNTAIN WINTER SPORTS AND TOURISM CENTER	490
Musa GENÇ Enes AKDENİZ Yunus Emre GENÇ	TYPES OF TOURISM IN GREAT ARARAT TO TRY ON THE PRINCIPLES OF ECOTOURISM: FINDINGS AND RECOMMENDATIONS	492
Volkan DENERİ Şehriban ŞAHAN ERASLAN	WINTER TOURISM OPPORTUNITIES IN THE MOUNTAINS OF THE AEGEAN AND MEDITERRANEAN REGIONS	494
Mert ÇAKIR Atıla GÜL	POSSIBLE EFFECTS OF CLIMATE CHANGE ON THE ALPINE ECOSYSTEM AND APPROACHES TO THE ADAPTATION PROCESS	502
Hatice Eda GÜL Atıla GÜL	NATURE-BASED SOLUTIONS FOR THE DESIGN OF THE BUILT ENVIRONMENT IN THE FRAMEWORK OF CLIMATE CHANGE ADAPTATION	512
Hatice KETEN	THE EVALUATION OF ENVIRONMENTAL AND ECOLOGY SIGNS IN ARTWORKS IN TERMS OF CONTENT AND FORM	524
Hatice KETEN	THE PLACE OF THE MOUNTAIN IN ART IN CONTEXT OF CHANGING AND ENVIRONMENTAL ASPECTS	535
Selin CENGİZ Kürşad DEMİREL	TURFGRASS: TO BE OR NOT TO BE	552
Basak BAYDAK	RISK MANAGEMENT OF MOUNTAIN AREAS WITHIN THE SCOPE OF VOLCANIC MOBILITY: THE CASE OF HASANDAG	559
Ahmet ULUDAĞ Necmi AKSOY	INVASIVE ALIEN SPECIES AND MOUNTAREENING	566
Saltuk AĞIRALIOĞLU Necati AĞIRALIOĞLU	THE SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF MOUNTAINS IN THE EASTERN BLACK SEA REGION: UZUNGÖL BASIN	568
C. Vijai M. Elayaraja	GREEN HRM – A WAY TO GREENING THE ENVIRONMENT	569
Maryam Rezaei Hassan Nasrollahzadeh Saravi Horieh Unesipour Sharareh Firuzkandian Ahad Ahmadnezhad	MONITORING OF HEAVY METALS MERCURY, CADMIUM, LEAD, AND ARSENIC IN THE WATERS OF THE SOUTHERN CASPIAN SEA DURING 2018– 2019	574
Chaimae BENAİSSA Belkacem Bouhmadi Abdelhamid Rossi Fouad Dimane Yahya El Hammoudani	WATER QUALITY ASSESSMENT USING THE WATER QUALITY INDEX: A CASE STUDY OF THE BAKOYA AQUIFER IN AL HOCEIMA, NORTHERN MOROCCO	575
Mohammad Hossein Banakar Mehdi Karimi Rostam Yazdani Biuki Hossein Parvizi Amir Parnian Vali Soltani Gerdefaramarzi	BLUE PANIC: A VALUABLE FORAGE FOR UTILIZING SALINE SOIL AND WATER RESOURCES	576

Mohammad Hossein Banakar Mehdi Karimi Rostam Yazdani Biuki Amir Parnian Hossein Parvizi Vali Soltani Gerdefaramarzi	SUCCESSFUL EXPERIENCES OF CULTIVATING HALOPHYTES AS FORAGE PRODUCTION	577
Mohammad Hossein Banakar Mehdi Karimi Hadi Pirasteh-Anooshe Rostam Yazdani Biuki Vali Soltani Gerdefaramarzi	MADDER: AN INDUSTRIAL CROP SUITABLE FOR UTILIZING SALINE SOIL AND WATER RESOURCES	578
I.Bouras F. Sekiou F. Merrouchi	THE EFFICIENCY OF A GRIT CHAMBER IN A WASTEWATER TREATMENT PLANT	579
Joshua Olusegun Omowunmi Wasiu Abiodun Makinde	STUDENTS' RESPONSIBILITY AND EFFECTIVENESS OF SOLID WASTE MANAGEMENT IN HIGHER INSTITUTIONS: EVIDENCE FROM THE FEDERAL POLYTECHNIC ILARO, NIGERIA	580
Japthi Sravani Ramireddy Sushmitha B. Rohini	UTILIZATION OF PLASTIC WASTE FOR MAKING PLASTIC BRICKS	581
Toader GEORGE Toader Elena VIOLETA Trifan DANIELA Cătălin-Ioan ENEA Leonard ÎLIE	INNOVATIVE ECOLOGICAL TECHNOLOGIES FOR SOIL RESTORATION: BACTERIAL BIOPREPARATIONS	588
Onifade Yemi Sikiru Olaseni Victor Babasola Chukwusa Francis Onyemachi	DELINEATION OF SUBSURFACE LITHOLOGY AND AQUIFERS IN KAJOLA TOWN, ONDO STATE USING GEOELECTRICAL RESISTIVITY TECHNIQUES	589
Ramireddy Sushmitha B. Rohini Japthi Sravani	PARTIAL REPLACEMENT OF CEMENT WITH SAW DUST ASH IN CONCRETE	590
Govinda Prasad Dhungana	ODD HALF LOGISTIC CHEN DISTRIBUTION: USED IN ANALYSIS OF AIR QUALITY DATA IN KATHMANDU, NEPAL	598
Simge Deniz DEMİREL	THE WAY CLIMATE CRISIS NEWS IS COVERED ON NEWS WEBSITES: THE CASE OF HABERTÜRK, SÖZCÜ AND MİLLİYET NEWSPAPERS	599
Mahmudov Yusif Magommed oglu	AZERBAIJAN'S MOUNTAIN ECOSYSTEM AS AN EXAMPLE OF SPECIAL PROTECTED AREAS	613
Hasan Hüseyin YILDIRIM Dilek KUL Alper SAĞLIK	ECOLOGICAL SUSTAINABILITY WITH ALTERNATIVE DEEP CLEANING IN MUCILAGE	615
Cumhur GÜNGÖROĞLU	ECOLOGICAL ASSESMENTS OF MOUNTAINS COVERED WITH FORESTS (KELTEPE MOUNTAIN CASE)	626
Aydın UÇAR C. İrem GENÇER	POST-DISASTER SETTLEMENT IN THE EARLY REPUBLIC PERIOD IN THE RURAL; AKSEKİ BASIN	635
Petek DURGEÇ	THE ROLE OF VISUAL MEDIA IN DEVELOPING SOCIAL ENVIRONMENTAL AWARENESS: THE CASE OF ÇEVRE TV	637
Bayram DELEŞ Fatih AYDOĞDU Neriman ARAL	EXAMINATION OF CHILD DEVELOPMENT CANDIDATES' ECOLOGICAL FOOTPRINT AWARENESS	643
Aylin ARICI Ayşegül KOYUNCU OKCA İbrahim SEYLAN Esra ÖZDOĞAN	SUSTAINABLE AND ECOLOGICAL HEMP FIBER USE IN HOME TEXTILES	653
Famous I. Ossamulu Funmilola S. Adefolalu Helmina O. Akanya Hannah Fadaka	NUTRIENT, SECONDARY METABOLITE AND PHYSICOCHEMICAL CONSTITUENTS OF SELECTED PLANT PEELS	663
Ishaq Yahaya Lawan Sakina Umar	MECHANOCHEMICAL SYNTHESIS OF ASPIRIN AND PARACETAMOL COMPLEXES OF MANGANESE AND A STUDY OF THEIR ANTIMICROBIAL PROPERTY	664

Ossamulu Ifeanyi Famous Helmina Oluwafunmilayo Akanya Evans Chidi Egwim Adamu Yusuf Kabiru	EDIBLE CHITOSAN-STARCH COAT FOR STORAGE LIFE EXTENSION AND NUTRIENT QUALITY OF TOMATOES AND EGGPLANT FRUITS	665
Haydar Al-Ethari Osamah Ihsan Ali Sarah Fares Namah	INFLUENCE OF WARM FORMING ON THE CHARACTERISTICS OF Cu10wt%Sn CAST ALLOY	666
Bohodirov U. Sh., Adilova Sh.Sh., Turaev O.S., Erjigitov D.Sh., Kushanov F.N., Baboev S.K.,	DETERMINATION OF APHID RESISTANCE GENES IN LOCAL BREAD WHEAT (Triticum aestivum L.) VARIETIES OF UZBEKISTAN USING DNA MARKERS	667
Eptesam ALZalaei Katim Alaoui Zouhra Doukkali Souad Hajjaji	ANIMAL MODELS FOR ASSESSMENT OF THE ANXIETY AND MOTOR COORDINATION OF DIFFERENT METHANOLIC EXTRACTS	669
NOUIOURA Ghizlane TOURABI Maryem DERWICH El houssine	EFFECTS OF DIFFERENT SOLVENTS EXTRACTIONS ON TOTAL POLYPHENOL CONTENT, HPLC ANALYSIS, ANTIOXIDANT CAPACITY, AND ANTIMICROBIAL PROPERTIES OF WILD FERULA GROWING IN THE NORTH REGION (MOROCCO)	670
Abdul-karim, I. F., Yusuf, O. J., Adefalu, L. L., Subair, S. K., Olooto, F. M.,	PERCEIVED EFFECT OF ADOPTION OF EXPORT STANDARD PRACTICES (ESP) IN COFFEE FARMERS' PRODUCTIVITY IN KOGI STATE, NIGERIA	671
Albert Engeribo Elena Pakina Meisam Zargar	WEED MANAGEMENT IN RAIN-FED WHEAT (TRITICUM AESTIVUM L.) CULTIVATION IN MOSCOW REGION	672
Parimal Bhattacharya	FRAMEWORK FOR INSTALLATION OF ENABLING GIRDERS FOR BANDEL-NAIHATI BRIDGE. USING MARINE BARGE	673
Omolara O. Fasusi Grace M. Omodaratan Samuel A. Fasusi	MANAGEMENT OF ROOT-KNOT NEMATODES OF OKRA USING SIAM WEED AND SUNN HEMP EXTRACTS	688
Mohammad Altaf Khan Amulya Kumar Sahoo	SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF BLUE ECONOMY IN INDIA	689
Farzana Iftikhar Waqas Ahmad	EVALUATION OF GENETIC DIVERSITY AND GENOME FINGERPRINTING OF BITTER GOURD GENOTYPES(MOMORDICA CHARANTIA) BY MOLECULAR MARKER	699
Rahmah H. Al-Ammari Salwa D. Al-Malawi	ENHANCEMENT PHOTOCATALYTIC DEGRADATION OF METHYLENE BLUE ON GRAPHENE OXIDE INTERCALATED ZnAl-NO ₃ LAYERED DOUBLE HYDROXIDES	700
Rachid El Brychy Mohamed Moutie Rguiti Karine Groenen-Serrano Hanane Zejli	OPTIMIZATION OF DIFFERENT PARAMETERS FOR THE REMOVAL OF ORGANIC POLLUTANTS: APPLICATIONS IN THE ELECTROCHEMICAL TREATMENT OF A SYNTHETIC ORGANIC DYE	701
ISA, Ibrahim Mohammed USMAN Sarah Victor	EMPOWERING NIGERIAN YOUTHS FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT BY PROMOTING ENTREPRENEURSHIP OPPORTUNITIES THROUGH CHEMISTRY EDUCATION	702
Garba Ahmad Aminu Muhammed Khadija Abubakar Ahmad	ISOLATION, CHARACTERIZATION AND In VITRO ANTITRYPANOSOMAL ACTIVITY OF DIETHYL PHTHALATE FROM THE STEM BARK OF STRYCHNOS SPINOSA, LAM	703
Diego Penagos-Vásquez Diana Ivonne González-Arango Oscar Darío Monsalve-Cifuentes	TYPE 1 ENERGY AUDIT APPLIED TO A SCHOOL LIGHTING SYSTEM BASED ON THE ISO 50002 STANDARD	704
Hamza Ighnih Redouane Hounati Hassan Ouachtak Naima Hafid Amane Jada Mohamed Labd TAHA Abdelaziz Ait Addi	KINETIC, ISOTHERM AND THERMODYNAMIC STUDY OF THE ADSORPTION OF TOXICS DYES IN AQUEOUS SOLUTION ONTO RAW AND MODIFIED CLAY	705

B. Rohini R. Sushmitha J. Sravani	ANALYSIS AND DESIGN OF TRANSMISSION TOWERS USING STAAD Pro	706
Lindita DURMISHI Silva IBRAHIMI PhD Ervin Ibrahim	ECOPSYCHOLOGY AND PSYCHOLOGICAL FIRST AID: THE IMPACT OF CLIMATE CHANGE AND EXTREME NATURAL PHENOMENA TO PSYCHOLOGICAL WELLBEING	717
Asieh Makhloogh Hassan Nasrollahzadeh Saravi Mehdi Naderi Jelodar Fereshteh Eslami Ahad Ahmadnejad	DETERMINING THE SCOPE OF WATER USE BASED ON ALGAL AND ABIOTIC INDICES IN SIRVAN RIVER (IRAN)	718
Farhad Mirzaei	INVESTIGATION OF RICE HUSK, ZEOLITE, ACTIVE CARBON AND SAND FOR WATER PURIFICATION	719
Muhammad Waseem Fazal Farhan Zafar Muhammad Asad Sajjad Hussain Hamad Khalid Naeem Akhtar	ZnCo-C DECORATED ELECTRO-SPUN NANO-FIBERS FOR ELECTRO-CATALYTIC WATER SPLITTING	720
S.M. Patil H.S. Patode K.S. Kumbhar	A GIS BASED MORPHOMETRIC ANALYSIS IN THE AREA OF HARD ROCK TERRAIN AROUND SANGLI, MAHARASHTRA (INDIA)	721

TARİHİ KIRSAL PEYZAJLARDA İLİŞKİ AĞLARI: ANTALYA, ELMALI, ÖZDEMİR (GİLEVGİ) KÖYÜ

RELATION NETWORKS IN HISTORIC RURAL LANDSCAPES: ANTALYA, ELMALI, OZDEMİR
(GILEVGI) VILLAGE

Selin AKDEĞİRMEN ERCAN

Öğr. Gör., Antalya Bilim Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Döşemealtı,
Antalya.

ORCID NO: 0000-0002-0713-0188

C. İrem YAYLALI GENÇER

Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Beşiktaş, İstanbul.

ORCID NO: 0000-0001-5940-2571

ÖZET

Kırsal alanlarda doğal koşullar geçim kaynağını belirler ve insanlar coğrafyanın tüm potansiyelini kullanmak için sürekli hareket halindedir. Farklı alanlarla ilişki kurarak doğal alanları şekillendirirler. Tarihi kırsal peyzajlar, geçmişten günümüze insanların yerle kurdukları ilişkiyi göstermektedir. Bu alanları oluşturan, kullanan ve zaman içinde dönüştüren sosyal yapıların, ekonomik, üretim ve kültürel organizasyonların somut örnekleridir. İnsanın doğa ile olan bu yoğun ilişkisi, sosyo-kültürel, ekonomik ve fiziksel yapıların birbiriyle farklı etkileşimi sonucunda farklı yerel kimliklerin oluştuğu yerleşim özelliğini ortaya çıkarır. Çok katmanlı değerlere sahip olan ve hızla yok olan bu alanların belgelenmesi ve korunması büyük önem taşımaktadır.

Antalya ili Elmalı ilçesi kırsal alanı, Teke Yaylası olarak adlandırılan Toros Dağları üzerinde yaklaşık 1100 m yükseklikte yer almakta ve birçok tarihi kırsal peyzaj özelliğini barındırmaktadır. Çöküntü ovalarında tarım yapılırken, dağlar yayla olarak kullanılmakta ve tarih boyunca üretim farklı kotlarda devam etmektedir. Elmalı kırsal yerleşmeleri hem kendi yakın çevresi içinde hem de diğer yerleşmelerle yoğun bir ilişki içindedir.

Bu bağlamda tüm bu ilişki ağı belirlenmiş ve Elmalı Ovası'nın bir parçası olan Müren Ovası ile Bey Dağları'nın Elmalı yönüne bakan yamacında yer alan Özdemir (Gilevği) köyü üzerinde örnek bir dijital belgeleme çalışması yapılmıştır. Elmalı-Korkuteli sınırında yer alan, bahçeleri/bağları, yaylaları, meraları ve kırsal/yerel mimari örnekleriyle bu kırsal alandaki ilişki ağı ortaya koyulmuştur. Günümüzde herhangi bir koruma çalışmasının yapılmadığı bu köy, kırsal alanlarda tarihsel katmanlaşmanın ve farklı alanlarla olan ilişkisinin gözlemlenebildiği örneklerden biridir.

Anahtar Kelimeler: Tarihi kırsal peyzaj, Elmalı Özdemir Köyü, kırsal yerleşimler, yöresel mimari

ABSTRACT

In rural areas, natural conditions determine the livelihood and people are constantly on the move to use the full potential of geography. They shape the natural sites by establishing relationships with different areas. Historic rural landscapes show the relationship that people have established with the place from the past to the present. They are concrete examples of social structures, economic production and cultural organizations that create, use and transform these areas over time. This intense relationship of human with nature reveals the characteristics of a settlement where different local identities are formed as a result of the different interaction of socio-cultural, economic and physical structures with each other. It is of great importance to document and preserve these areas, which have multi-layered values and are rapidly disappearing.

The rural area of Elmalı district of Antalya is located at an altitude of approximately 1100 m on Taurus Mountains called Teke Highland and bears many historic rural landscape features. While agriculture is carried out in the depression plains, the mountains are used as highland/ plateaus and production continues in different levels through out the history. Elmalı rural settlements have an intense relationship both within their own nearby surroundings and with other settlements.

In this context, all this relation network was determined and an exemplary digital documentation study was carried out Müren Plain which is a part of Elmalı Plain and on Özdemir (Gilevği) village, which is located on the slope of the Bey Mountains facing Elmalı direction. The relation network in this rural area which is located on Elmalı-Korkuteli border, with its gardens/vineyards, highland/ plateaus, pastures and examples of rural/vernacular architecture has been revealed. This village, where no conservation study has been carried out today, is one of the examples where historical stratification in rural areas and the relationship with different areas can be observed.

Keywords: Historic rural landscapes, Elmalı, Özdemir village, rural settlements, vernacular architecture.

GİRİŞ

Kırsal alanlar, kentsel ve doğal alanların ara kesitinde oluşmuş özel alanlardır. Bu alanlarda doğal çevre ekonomik faaliyetleri belirler, bu faaliyetler insanların yaşama birimlerinden, doğadaki hareketine, sosyal ilişkilerine, inançlarına kadar etkide bulunmaktadır. Primer ya da kent dışı ekonomik faaliyetler olarak da tanımlayabileceğimiz ve doğayla tamamiyle ilişkili olan tarım, hayvancılık, ormancılık, arıcılık ve balıkçılık gibi ekonomik faaliyetler (Erdem Kaya, 2018) kırsal mekânı şekillendirmektedir.

Kırsal alanlardaki nüfus sadece evine ve arazisine bağlı kalmaz, coğrafyanın da potansiyeli kullanarak dinamik ve hareket halindedir. Her bir yerleşimin koşullarına göre değişen bu durumda, kimi yerde nüfus köy sınırları içinde kalırken, kimi yerlerde çevre bölgeler ve ikinci bir geçim alanıyla (yayla, mezra vb.) etkileşime girer. Bu hareket şeklini kırsal ekonomi belirler, kırsal ekonomiyi de bölgenin coğrafyası belirlemektedir (Tunçdilek, 1978). Tütengil (1979) kırsal yerleşimlerin kendi başlarına bir birim olarak düşünülmemesi gerektiğini ve bu alanların sosyo-ekonomik ve kültürel ilişki ağı içinde çeşitli etkiler ve bağlar barındıran karmaşık durumlar olduklarından bahsetmektedir.

Kırsal alanların korunması konusu ilk olarak 19. yüzyılda kırsal mimarlık öğelerinin bir araya getirildiği açık hava müzeleri oluşturulmasıyla başlamış (Eres, 2020), yine bu dönemde doğal alanların korunması konusuna peyzajlar da dahil edilmeye başlanmıştır. 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren uluslararası platformda pek çok bildirmede ve tavsiye kararlarında kırsal peyzajlarla ilişkili kavramlara değinilmiştir.¹ Özellikle 1980 sonrası gelişen kavrama dair pek çok farklı disiplin tarafından tanımlamalar yapılmış ve 2017 yılında bir bütünlük oluşturmak adına ICOMOS ve IFLA ortak çalışmasıyla hazırlanan ‘Kırsal Peyzaj Kültür Mirası ile İlgili İlkeler’ metninde kırsal peyzaj ve kırsal peyzaj mirası kavramları netleştirilmiştir. Bu metinde “Karada ve sulak alanlarda insan-doğa etkileşimiyle oluşturulmuş, besin ve diğer yenilenebilir doğal ürünler için, tarım, hayvancılık ve göçerlik, balıkçılık, su ürünleri, ormancılık, yabani yiyecek toplama, avcılık yapılan, tuz çıkarılan alanlar” kırsal peyzaj olarak tanımlanmıştır. Çok işlevli olan bu alanların, geleneksel yöntemler, teknikler, bilgi birikimi ve kültürel alışkanlıklarla üretilen ve yönetilen hareketli, yaşayan sistemler olduklarından belirtilmiştir (ICOMOS-IFLA, 2017).

Kültürel miras olarak kırsal peyzajlar, geçmişten günümüze insanın yerle kurduğu ilişkinin, alanı oluşturan, kullanan ve dönüştüren sosyal yapıların, işlevsel, ekonomik, üretim ve kültürel organizasyonun fiziksel varlıklarının ifadeleridir (ICOMOS-IFLA, 2017). Metinde somut ve somut olamayan değerleri barındıran bu alanların binlerce yıl boyunca şekillenmeleri, insan ve çevre tarihinin, yaşam biçiminin ve mirasının önemli kısımlarını temsil etmesi bakımından önemli oldukları vurgulanmaktadır (Güler, 2019). Bu alanlar fiziksel

¹ Peyzaj ve Sitlerin Karakterinin ve Güzelliklerinin Korunmasına İlişkin Tavsiye Kararı (1962-UNESCO), Venedik Tüzüğü (1964), Amsterdam Bildirgesi (Avrupa Konseyi 1975), Bölgesel Planlama İçinde Kırsal Mimari Sempozyumu (Avrupa Konseyi Granada-1977), Burra Tüzüğü (ICOMOS Avustralya/1979-2013), UNESCO Dünya Mirası Sözleşmesi (Rev.) (1992), Nara Özgünlük Bildirgesi (1994), Geleneksel Mimari Miras Tüzüğü (ICOMOS 1999), Avrupa Peyzaj Sözleşmesi (Avrupa Konseyi Strazburg-2000), Yamato Deklarasyonu (2004), Avrupa'nın Kırsal ve Ada Bölgelerindeki Doğal, Mimari ve Kültürel Mirasın Korunması Kararları (Avrupa Parlamentosu - Strazburg 2006), Quebec Bildirgesi (ICOMOS Kanada 2008), Floransa Bildirgesi İnsani Değerler Olarak Kültürel Miras ve Peyzaj (ICOMOS 2014)

özelliklerinin (verimli toprağın kendisi, biçimi, su, altyapı, bitki örtüsü, yerleşmeler, kırsal binalar ve merkezler, yerel mimari, ulaşım ve ticaret ağları vd.) yanı sıra, daha geniş çerçevede fiziksel, kültürel ve çevresel ilişki ve ortamları kapsar (ICOMOS-IFLA, 2017). Bu alanlarda unsurlar birbirine bağımlıdır ve bir ilişki sistemi olarak birlikte işlev gören (Scazzosi, 2018a) dinamik ve dönüşen sistemlerdir.

Ülkemizde 1924 tarihli ve 442 sayılı Köy Kanunu'nda köy, "cami, mektep, otlak, yaylak, baltalık gibi orta malları bulunan ve toplu veya dağınık evlerde oturan insanların bağ ve bahçe ve tarlalarıyla birlikte teşkil ettikleri, nüfusu iki binden az olan yerleşim birimi" olarak tanımlanmıştır. Bu kanunla mevcut köylerin yapıları çevrelerinde değişikliğe gidilerek köy ortamının ideal fiziksel çevre özellikleri tanımlanmıştır (Eres, 2007). Kanunda köyün ortak alanlarının tanımlanmasıyla birlikte, 6. Maddede mera gibi birkaç köye ait olabilecek yerlerin ortaklaşa kullanılması kabul edilmiştir (Tunçdilek, 1978). Kanun, ülkemizde kırsal alana dair ilk tanımlamaları ve önerileri getirmesi, köyün tek başına bir yerleşme olmadığı, diğer ilişkisel alanlarla birlikte düşünülmesi gerektiğine dair bilgi vermesi açısından önemlidir. Günümüzde değişen yaşam koşulları, teknoloji ve yasalarla birlikte 'kent, kır, köy, mahalle' gibi kavramlar arasındaki sınırlar gittikçe bulanıklaşmaya başlamıştır.

Kırsal peyzajlar milyonlarca yılda biçimlenmiştir ve dünyanın önemli bölgelerinin insanlık ve çevre tarihini, yaşam biçimini ve kültür mirasını temsil etmeleri açısından önemli alanlardır (ICOMOS-IFLA, 2017). Bu alanlar doğanın ve onları inşa eden, değiştiren ve aktaran insanların tarihi ile ilgili somut ve somut olmayan değerlerin yaşadığı dinamik arşivleri ve fiziksel belgelerdir (Scazzosi, 2018a).

Asrav (2019), peyzajı karmaşık bir fenomen olarak tanımlar ve süreç içinde birçok ölçekte insan ve doğa arasındaki etkileşim ve ilişki ağlarından oluştuğundan bahseder. Peyzaj sistemi olarak adlandırabileceğimiz bu durum tarihi, ekonomik, politik, ideolojik, sembolik, çevresel, ekolojik, mekânsal, işlevsel, üretken, kültürel ve sosyal bileşenlerin (Scazzosi, 2018b) birbiriyle ilişkilmesi sonucu ortaya çıkmaktadır.

Günümüzde bazı kırsal alanlar terk edilmeye bağlı özgünlüğünü korumakta, fakat doğal şartlara karşı koyamamakta ve yok olmaktadır. Yaşamın sürdüğü alanlarda da, üretim teknolojisinin de gelişmesiyle nüfus artmış, özgün peyzaj özellikleri değişmeye başlamış, geleneksel dokunun kaybedilmesi riskiyle karşı karşıya kalmıştır (Güler, 2020).

Pek çok bileşenin birbiriyle ilişkili olduğu kırsal alanlardaki ilişki bütünü, yatayda ve düşeydeki katmanlaşmayı anlamak ve bu doğrultuda korumak büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmada kırsal yerleşimler ve çevresel ilişkileri ele alınarak oluşturdukları sistemle birlikte yeri anlamaya çalışılmıştır. Tarihsel süreç içinde katmanlaşmış olan Antalya İli, Elmalı İlçesi kırsal alanı örneklem alanı olarak belirlenmiştir. Bu çalışmanın devamında elde edilen verilerle, bu gibi alanlarda koruma önerileri getirilmesi adına model oluşturulması hedeflenmektedir.

YÖNTEM

Kırsal alanlardaki katmanlaşmayı ve ilişkisel bütünü anlamak adına geçmişten günümüzde üretim sürekliliğinin devam ettiği ve Teke Yaylası olarak adlandırılan Antalya İli Elmalı İlçesi kırsal alanı örneklem alanı olarak belirlenmiştir.

Kırsal alanların tarihine dair bilgiler oldukça kısıtlıdır. Bundan dolayı alanı anlamak adına iki aşamada çalışma yürütülmüştür. İlk aşamada alanın tarihsel sürecinin tespit edilmesi için arşiv belgeleri², yazılı kaynaklar, süreli yayımlar, tezler, seyahatlerin anlatıları, eski haritalar ve yerel gazetelerdeki bilgiler tablolar haline getirilip belirlenen başlıklar altında haritalar oluşturulmuştur. Tarihsel süreç, coğrafi bilgiler ve yerel kaynaklardan elde edilen veriler doğrultusunda kırsal alan bölgelere ayrılmıştır.

Kırsal yerleşimlerin tek başlarına değil, diğer ilişkili yerleşimler ve üretim alanlarıyla bir bütün oluşturduğu teorisine dayanan çalışmada bu ilişkili alanlar yerinde tespit edilmeye çalışılmıştır. Ülkemiz kırsal alanının bütüncül bir tespit çalışmalarının daha önce yapılmaması ve günümüzde bu alanların değişime açık olması sebebiyle hızlı bir şekilde tespit çalışmalarının yapılması gerekmektedir. Bundan dolayı mevcut durumu anlamak adına, belirlenen alanlarda GIS Cloud uygulaması kullanılarak yerinde dijital belgeleme çalışması

² Temettuat defterleri, Şer'iyye sicil kayıtları, Muhasebe-i Vilayet-i Anadolu defteri, nüfus defterleri ve salnamelerden yararlanılmıştır.

yapılmıştır. Bu çalışmada envanter föyleri dijital ortama aktarılarak, koordinatlı olarak yerinde yapılan tespitler CBS ortamında anında haritalara işlenmiştir. Bu çalışmada konut ve aynı avlu/bahçe içinde yer alan ambar, ahır, samanlık gibi eklentileri birlikte ele alınmıştır. Kırsal alanlarda en önemli verilerden biri olan yerel halkla yapılan sözlü görüşmelerle tarih araştırması ve yerinde yapılan çalışmalar desteklenmiştir. Elde edilen veriler ofis ortamında, belirlenen analiz başlıklarında haritalara aktarılmıştır.

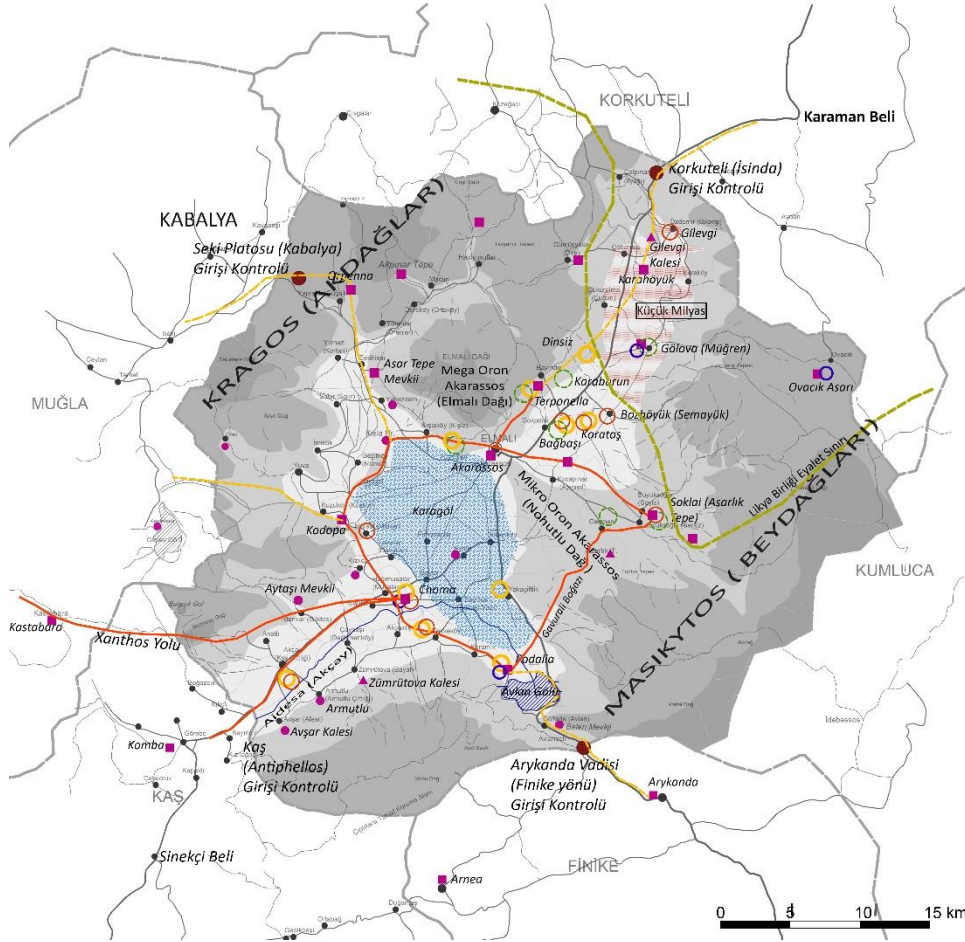
BULGULAR

Elmalı Tarihi Kırsal Peyzajı

Antalya İli'nin batısında, Teke Yarımadası'nın orta bölümünde bulunan Elmalı İlçesi ortalama 1100 m yükseklikte bulunmaktadır. Teke yaylası olarak da bahsedilen Elmalı platosu Teke yarımadasında az bulunan alüvyon kaplı ovaları barındırmaktadır. Bundan dolayı yapılan kazılar ve yüzey araştırmaları sonucunda yerleşim tarihi Neolitik Çağ'a kadar geri gitmektedir (Saraçoğlu, 1989). Tarihsel süreç içerisinde Luvi-Lukka, Hitit, Frig, Pers, Likya, Helen, Roma, Bizans, Selçuklu, Osmanlı gibi birçok hâkim güç ve medeniyetin yaşadığı bir saha olmuştur (Aydın, 2019; Şekil 1). Dağlar ilçeyi bir çanak gibi sarmaktadır. Dağlar ve tepeler arasında iki kısım halinde bölünmüş Müren Ovası, Elmalı Ovası, Yayla Ovası gibi düzlük alanlar yer almaktadır (Çiftçi, 2008). Verimli ovaları, yayla alanları, meraları ve sedir ormanları ile birlikte hem bir pazar alanı hem de önemli bir üretim alanı olmuştur.

Elmalı Ovası'nın kuzey bölümünde bulunan Karataş-Semayük ve Bağbaşı kazıları sonucunda bölgenin Kalkolitik ve Neolitik Çağa dair izler bulunmuştur (İlseven, 1999). Bağbaşı'ndaki kazılarda ahşap ve kerpiç yapım teknikleri tespit edilmiştir. Kerpiç ve ahşabın farklı kombinasyonlarda bulunduğu bu sistemlerde genel olarak kerpiç yığmanın ahşap dikmelerle güçlendirildiği ya da kerpiç tuğlası kullanıldığı görülmektedir (Warner, 1994). Günümüzde kerpiç geleneğinin izleri kırsal alanda yoğun olarak görülmektedir.

Son araştırmalarda yapılan tespitlerde, özellikle kaya anıtlarıyla birlikte, Likya'nın kuzeyde Elmalı'nın güneyine kadar çıktığı görülmektedir. Antik Dönem'de Milyas olarak adlandırılan (Çevik, 1996) bu bölgeyi, doğal boğazlar sahil ve iç kesimlere bağlamaktadır. Bir zahire ambarı konumundaki platonun ürünleri bu yollarla bölgenin limanı olan Finike, Kaş gibi yerlere bağlanmaktaydı (İlseven, 1999). Elmalı platosundaki yerleşimler bu dönemde polikhnai (küçük şehir) niteliğindedir (Şahin, 2014).



BİZANS DÖNEMİ VE ÖNCESİNDE ELMALI OVASI (MİLYAS OVASI)

LEJANT

- İlçe merkezi
- Köy (Mahalle)
- İlçe sınırları
- Köy (mahalle) sınırları
- Ana yol
- Ara yollar
- Yerleşimlerin eski isimleri (Mügren, Ayvasıl vb.)
- Neolitik ve Kalkolitik Dönem
- Erken Tunç Çağı
- Demir Çağı
- Roma Dönemi (Claudius) yol güzergahı
- Antik Kent (Polikhnai)
- Arkeolojik varlık
- ▲ Kale
- Devam ettiği tahmin edilen Antik Dönem yolları
- Likya Birliği Eyalet Sınırı
- Bizans Dönemi

Şekil 1. Bizans Dönemi ve öncesinde Elmalı³

12. yüzyılda Antalya ve çevresi pek çok kez Rumlar, Selçuklu ve Hamidoğulları arasında el değiştirmiş (Aydın, 2019) ve II. Murad Dönemi'nde bölge son olarak Osmanlı topraklarına katılmıştır. Arşivlerde yer alan belgeler, haritalar ve seyyahların anlatıları doğrultusunda 16. yüzyıldan günümüze kadar kırsal alandaki yerleşimlerin oluşumu ve süreci izlenebilmektedir.

Semayük/Mügren Ovası

Elmalı Nohutlu Dağı'ndan Korkuteli'ne kadar yaklaşık 50 km'lik bir alanda farklı kotlarda ovalar yer alır. Kır köyleri olarak adlandırılan bu ovalardan biri de Semayük/ Mügren Ovası'dır (Saraçoğlu, 1989). Bu alandaki ova parçaları yakın ilişkili olduğu için alanın tamamı yerel halk tarafından bir bütün olarak değerlendirilmektedir. 'Büyük Ova Koruma Alanı' adıyla tüm ovaya Gökpınar Ovası denilmektedir.

Semayük/Mügren Ovası, Neolitik Çağ'dan itibaren tarımsal üretimin devam ettiği ve geleneksel yapım sisteminin sürekliliğinin izlendiği bir alandır. Patara'da bulunan Stadiasmus Patarensis anıtında, Nohutlu Dağı hizasında bulunan Akarassos (Elmalı) ve Soklai (Söğle) Likya'nın son istasyonları olarak görülmektedir. Bu alanın kuzeyindeki Mügren Ovası ise 'Küçük Milyas' olarak adlandırılan ovadır (Şahin, 2014; Şekil 1).

Elmalı-Korkuteli yolu ovanın eteğinden geçmekte ve günümüzde genişletilen ve yoğun bir şekilde kullanılan yol nedeniyle ova yerleşimleriyle yamaçlarda bulunan yerleşimlerin etkileşimi gittikçe azalmaktadır (Şekil 2).

³ Harita, Yasemin İlseven, "Elmalı Plain: A review of its environmental Setting and Archaeological Settlements", (Yüksek Lisans Tezi, Bilkent Üniversitesi, Ankara), Sencer Şahin, Stadiasmus Patarensis Likya Eyaleti Roma yolları, (Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 2014), Nevzat Çevik, "Yeni Bulgular Işığında Elmalı Yaylası", (Adalya, 1996) adlı yayınlardan analiz edilerek yazar tarafından oluşturulmuştur.

Müğren Ovası'nda birbirleriyle ilişkilenen dört köy ve bir mahalle (Kasaba/Tirune/Dirona) yer alır. Bozhüyük (Semayük), Özdemir (Gilevği) ve Gölova (Müğren) köylerinin geçmişi 16. yüzyıla kadar tarihlendirilebilmektedir. Her bir yerleşim arkeolojik alanların çevresinde konumlanmıştır. Özdemir ve Gölova'da dükkanların bulunduğu bir meydan vardır. Gölova'nın 1958 yılında bucak olması ve bu bölgedeki 8 köyün buraya bağlı olması (Aydın, 2019) sebebiyle ticaret alanı Özdemir'e göre daha büyüktür.

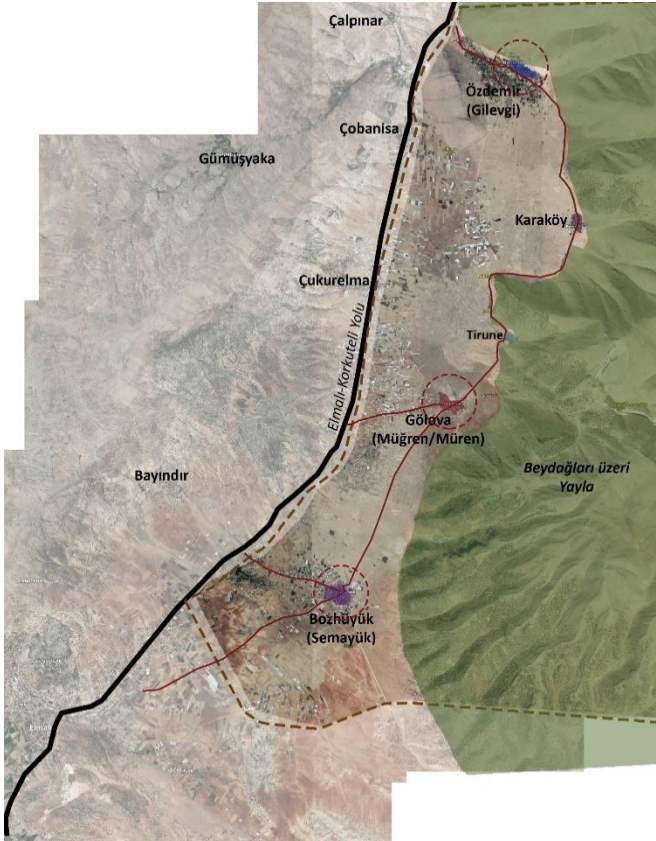
Ovadaki yerleşimlerde mimari karakter birbirlerine benzemektedir. Daha önce dambaş tek katlı olan evler, 1950'lerde iki katlı taş ve kerpiç yığma olarak yapılmaya başlanmıştır. İki katlı düz damlı olan bu yapılara 1970'ler sonrasında kırma çatılar eklenmiştir. Ovanın tamamındaki yerleşimlerde izlenen bu süreçte ustalar da yerleşimler arasında hareket etmektedir.

1845 yılına ait temettuat defterlerinde her bir yerleşime ait üretim bilgileri verilmektedir. Bu verimli ovada buğday, arpa, burçak, bağ ve bostan üretimi ön plana çıkmaktadır (Durgun, 2014). Günümüzde bu ürünlerin üretimi hala devam etmektedir. Bunların yanında ovada seracılık faaliyetleri de son yıllarda hızlı bir şekilde artmıştır.

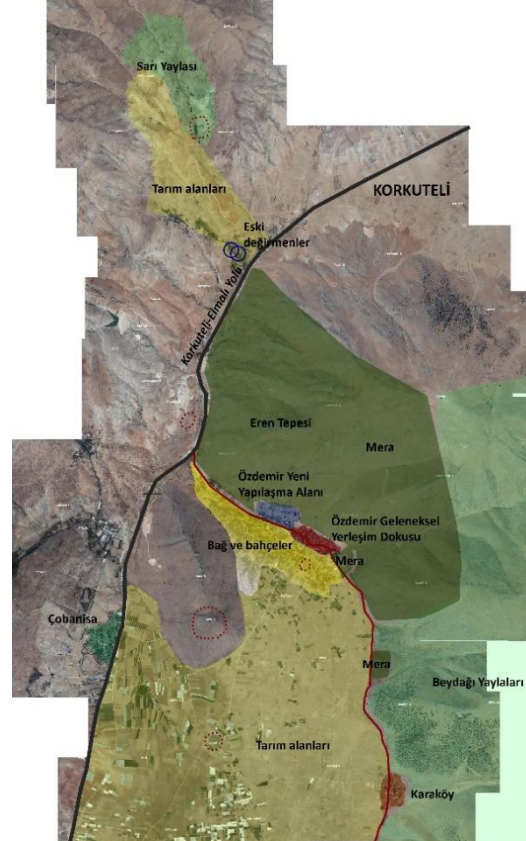
Ovada yaz ve kış mevsimlerinde yapılan iki tür hareket vardır. Ovadaki her bir köyün kendi merası ve Beydağları üzerinde birbirine komşu yaylaları bulunmaktadır (Aydın, 2019). Günümüzde azalmış da olsa tüm yerleşimlerde bu meralar ve yaylalar mevsimsel olarak kullanılmaktadır. Bunlarla birlikte her bir yerleşimin bağ ya da bahçelerinin olduğu bir alanı bulunmaktadır. Kimi yerleşimde bu alanda bağ damları bulunurken, kimilerinde alacak denilen çadırlar yazın konaklamak için kullanılmaktadır. Günümüzde bu tür kullanım neredeyse yok denecek kadar azdır.

Özdemir (Gilevği) Kırsal Mahallesi

Özdemir köyü, Müğren/Semayük Ovası'nın kuzeyinde, Elmalı'nın Korkuteli sınırında bulunan bir kırsal yerleşimdir. Korkuteli-Elmalı yolundan 2,4 km içeride yer alan yerleşim Elmalı Ovası'nın girişi konumundadır (Şekil 3). Köyün adı 16. yüzyıl ve 19. yüzyıl belgelerinde Gilevği olarak geçmektedir (Holat, 2019).



Şekil 2. Semayük/Müğren Ovası



Şekil 3. Özdemir Köyü ve ilişkisel alanları

Geleneksel yerleşim tarihinin 16. yüzyıla kadar uzandığını tespit edebildiğimiz yerleşimin güneyinde yer alan mezarlıkta, güneybatısındaki Çalca Tepe üzerinde (Gilevği Kalesi) ve köye ait Sarı Yaylası'nda arkeolojik sit alanları bulunmaktadır.

Mezarlık içinde bulunan Kilerci Baba Türbesi ve yerleşimin kuzeyinde yer alan Eren Tepesi adakların adandığı ve yağmur duaların yapıldığı önemli ritüel alanlarıdır.

Geleneksel yerleşim dokusu hafif bir eğimde konumlanırken, aşağıda bağ ve bahçeler yer alır (Şekil 2). Daha önce akar suların bulunduğu bu bağ ve bahçelik alan yazın kullanılırken, yukarı yerleşim alanı ise kışın kullanılmaktadır. Bağlık alanda yer alan bağ damlarının dört tanesi günümüze ulaşmıştır. Bağ damı olmayan aileler ise alıcık denilen çadırlar ile bu alanda konaklamaktaydılar. Zamanla suların kurumması sonucunda halkın bu mevsimsel salınım hareketi son bulmuş, bağ ve bahçelik alan sadece yazın üretim amaçlı gidilip gelinen bir alan olmuştur.



Şekil 4. 2011/64 parseldeki bağ damı



Şekil 5. Bağ ve bahçe alanı

Yerleşimde tarım ve hayvancılık faaliyetleri yoğun olarak sürmektedir. Köyün iki yaylası bulunmaktadır. Bunlardan biri Beydağları üzerinde diğer köylerin yaylalarına komşu, diğeri Korkuteli-Elmalı yolunun kuzeybatısında, tarım alanlarının yukarısında yer alan Sarı Yaylası'dır. Kadim yayla alanları olarak geçen bu alanlardan Sarı Yaylası'nın ve aşağısında bulunan tarım alanlarının günümüzde Elmalı-Korkuteli yolunun giderek daha fazla işlek hale gelmesiyle köyle bağlantısı zayıflamıştır (Şekil 2). Bu sorun köyler arasında yayla alanlarının kullanılması sorununu da beraberinde getirmektedir. Sarı Yaylası'nda tespit edilen 5 çoban damının günümüzde sadece 1'i kullanılmaktadır. Taş yığma olarak yapılan bu yapılarda köşede tek odalı bir yaşam birimi, yanındaki mekân ise ahır olarak kullanılmaktadır.

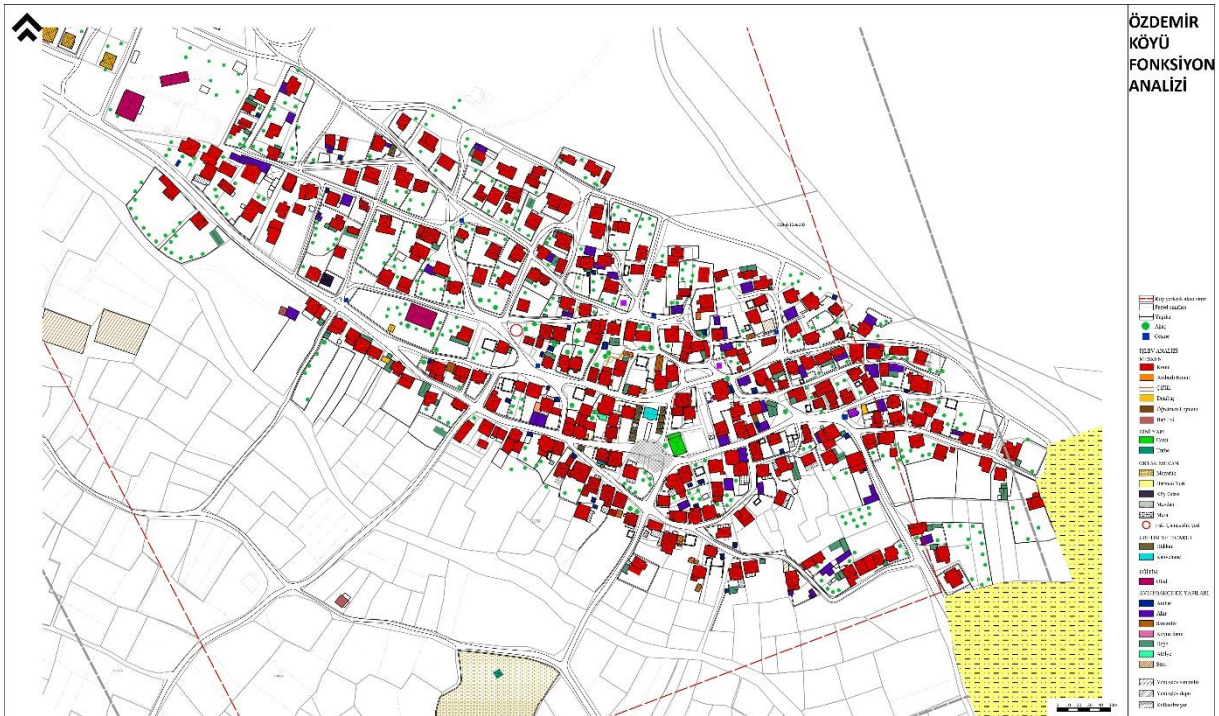
Sarı Yaylası yolu üzerinde köye bağlı Öküzgözü Mevkii denilen kaynak suyunda eskiden düz damlı değirmenler bulunmaktaymış.⁴ Günümüzde bu yapılar yıkılmış olup sadece yatakları kalmıştır.

⁴ Bekir Genç, Halil Akkoyun, Özdemir Köyü, 20.07.2022



Şekil 6. Özdemir Köyü yerleşim rölövesi

Özdemir Köyü yerleşim dokusu çekirdekte köy meydanı ve dükkanların yer aldığı, organik olarak gelişen bir dokudur. Merkezin doğusunda bulunan daha eski yerleşim alanında yapılaşma daha yoğunken, diğer yönünde bahçeli konutlar görülmektedir. Köyün batısında 1980'lerde imara açılan grid planlı alanda ise yeni konut yapıları bulunmaktadır (Şekil 6).



Şekil 7. Özdemir Köyü fonksiyon analizi

Konutlar kırsal mimarlıkta önemli bir konuma sahip olsa da kırsal yerleşimlerde samanlık, ahır, avlu, bahçe, ambar, köy mescidi, cami, depo, köy kahvesi, değirmen, köy odası, köprü, tuvalet, kuyu, kümes, ağıl, ışık gibi yapılar da önemli kırsal mimarlık öğeleridir (ÇEKÜL Vakfı, 2012).

Yerleşimin çekirdeğini dükkânların ve caminin bulunduğu köy meydanı oluşturur. 1954-55 yıllarında geleneksel yapım sistemiyle yapılan bu dükkân sıraları (Şekil 8) 1960'ların sonuna kadar çevredeki 11 köyün geldiği önemli bir ticaret alanı olmuştur.⁵ Günümüzde dükkânlar kullanılmasa da bu alan hala yerel halk için bir pazar alanıdır. Geçmişte köy halkının önemli günlerde bir araya geldiği ve köye dışarıdan gelen insanların da kaldığı köy odalarından sadece biri günümüze ulaşmıştır. Yerleşimin doğu çıkışında harman yeri olarak da kullanılan bir mera alanı bulunmaktadır (Şekil 7). Günümüzde üretim teknolojisindeki değişimler nedeniyle bu alan kullanılmamaktadır.



Şekil 8. 180/13 parseldeki dükkân sırası



Şekil 9. 199/4 parseldeki konut

Kırsal yerleşimlerde konut tek başına değil, eklentileriyle birlikte anlam kazanır. Özdemir Köyü'nde konutlarla birlikte yoğun olarak üretimin göstergesi olan ambarlar, ambarlı konutlar, ardiyeler (depolar) ve ahırlar yoğun olarak görülmektedir (Şekil 11-12)

Köy merkezinin batısında günümüzde kullanılmayan taş malzemeyle yapılmış bir okul ve onun yanında diğer yerleşimlerde de tespit ettiğimiz kerpiç malzemeden öğretmen lojmanı yer alır.

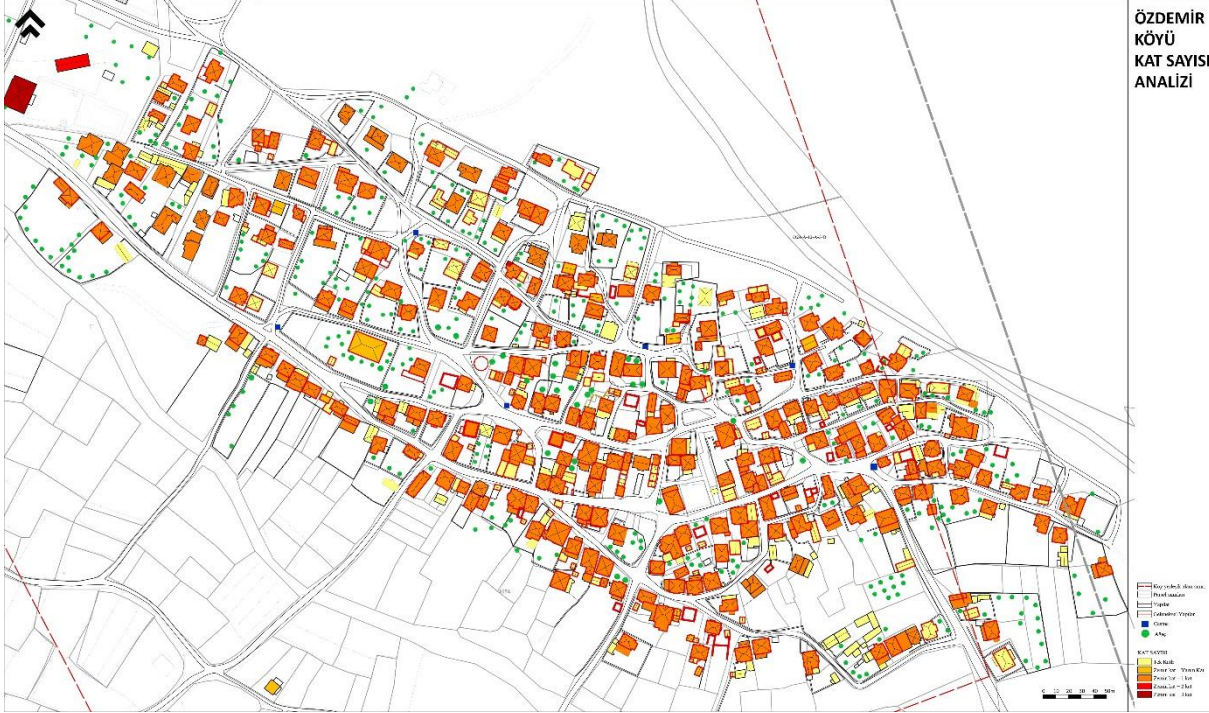


Şekil 10. 193/4 parseldeki ambar



Şekil 11. 200/28 parseldeki ambarlı konut

⁵ Hüseyin Karataş, Özdemir köyü, 20.07.2022



Şekil 12. Özdemir Köyü kat analizi

Yerleşimde 1950 öncesinde dambaş denilen tek katlı yapılar konut olarak kullanılmaktaydı. Günümüzdeki çoğu konut yapısı iki katlı olup eğimden yararlanılarak tasarlanmıştır. Kuzeyde tek katlı görünen yapılar, güney yönünde iki katlıdır. Yolun konumuna göre giriş kuzeyden ya da güneyden olabilmektedir.

Ambarlar ve ahırlar tek katlıdır. Ambarlı konutların bir bölümü iki katlı olup alt katta ambar yer alır (Şekil 12). Bazılarında ise ambar tek odalı konut biriminin yanında konumlandırılmıştır.



Şekil 13. Özdemir Köyü zemin kat yapım sistemi analizi

Özdemir Köyü'nün yamaçta yer alması sebebiyle malzeme olanakları ova köylerine göre daha fazladır. Konutlarda zemin katlar taş yığma, yoğunluklu olarak üst katlar ise kerpiç yığma olarak yapılmıştır. 1984 yılına kadar yapım sisteminin devam ettiği tespit edilmiştir. Geleneksel yöntemlerle üretilen kerpiç malzemesi bağ ve bahçelerin olduğu alandaki dere kenarlarından sağlanmaktaydı. ⁶ Günümüzde artık kerpiç üretimi yapılmamakla birlikte, derelerin kurumasından dolayı bu alan da kerpiç kaynağı sağlama özelliğini taşımamaktadır.

⁶ Ramazan Kılıç, Özdemir Köyü, 27.07.2022



Şekil 14. Özdemir Köyü 1. kat yapım sistemi analizi

TARTIŞMA VE SONUÇ

Tarihi kırsal peyzajlar insanlığın gelişim sürecini ortaya koyan, palimpsest gibi katmanlı alanlardır (ICOMOS-IFLA, 2017). Tamamen doğa ile etkileşim sonucu oluşan ve pek çok bileşeni bir arada bulunduran, somut ve somut olmayan değerlerin birlikte çalıştığı bu alanların korunması büyük önem taşımaktadır.

ICOMOS ve IFLA (2017) ortak çalışmasıyla hazırlanan 'Kırsal Peyzaj Kültür Mirası ile İlgili İlkeler' metninde bu alanlara dair tehditler üç başlık altında toplanmıştır: Demografik ve kültürel, (kentsel alanlardaki nüfusun artması, kırsal alanların boşalması, kentsel yayılma, yoğun altyapı inşaatı, imar baskıları, geleneksel zanaatların, tekniklerin, yerel bilgilerin ve kültürlerin unutulması), yapısal (küreselleşme, ticaretin ve ilişkilerin gelişmesi ve büyümesi, ekonomik büyüme veya çöküş, tarım faaliyetinin ve tekniklerinin yoğunlaşması, toprak kullanımının değişmesi, mezraların ve evcilleştirilmiş türlerin kaybı) ve çevresel (iklim değişikliği, kirlenme ve sürdürülebilir olmayan madencilik, çevresel bozulmanın toprak, bitki ve hava kalitesine etkileri, biyoçeşitliliğin ve tarımda biyoçeşitliliğin yitirilmesi). Bu tehditlerin her biri birbiriyle ilişkilenebilir ve birbirini tetiklemektedir.

Kırsal peyzajların tek bir boyutta değil katmanlarıyla incelenmesi, yeri oluşturan bileşenlerin iyi anlaşılması ve değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu süreçte tek bir yerleşim değil, ilişkisel alanları ve bütünü oluşturan diğer yerleşimlerle ve sistemi oluşturan bileşenlerle birlikte alanı incelemek gerekmektedir.

Doğa ve insan etkileşimi sonucu zamanla ortaya çıkan yapılı çevrede, süreç içinde pek çok faktörün etkisiyle değişimler yaşanmaktadır. Özdemir Köyü'nde de insanın doğayla birlikteliğinden oluşan kültür ve gelenekler, mimari mekâna ve üretim alanlarına yansımıştır. Gölet yapımı sonrası bağlardaki akan sular kurumuş ve yazın göç edilen bağlardaki damlar terk edilmiştir. Yayla kullanımı devam etse de hayvancılık günümüzde azalmış ve burada bulunan çoban damlarının kullanılmaması sonucu bir kısmı yıkılmaya başlamıştır.

Kırsal alanda üretim alanları parçalı ve yerleşim çekirdeğinden uzakta konumlanabilmektedir. Yüzyıllar boyunca gelişen bu alanlardaki sınırlar, idari sınırlar ya da yol sınırlarıyla uyum sağlayamamakta ve zaman zaman çakışmamaktadır. Korkuteli-Elmalı yolunun genişletilmesi ve yoğun kullanımı sonucu, köye bağlı yayla ve tarım alanlarıyla ilişki zayıflamıştır. Bunun sonucunda buradaki üretim alanlarıyla bu alanlara sınır olan köylerle sorunlar yaşanmaktadır.

Mimari sürekliliği okuyabildiğimiz ve en erken örneklerini dambaş tek katlı konutların oluşturduğu yerleşimde zamanla iki katlı kerpiç yığıma olarak konutlar gelişmiştir. En son kerpiç yapının 1984 yılında yapıldığı yerleşimde, bölgede yapım geleneğini günümüzde devam ettirecek usta bulunmamaktadır. Geleneksel yapım tekniğinin terk edilmesi ve değişen teknoloji koşullarıyla birlikte yeni yapı malzemelerinin kullanılmaya başlaması yerleşim dokusunda bütünlüğü bozmaktadır.

1980'lerde geleneksel yerleşimin yanında imara açılan grid plan şemalı alan, doku bütünüyle uyum sağlayamamaktadır.

Üretim sistemlerinin değişmesi mekâna da yansımaktadır. Harman yeri gibi bir araya getirici hem üretim hem de sosyalleşmeyi sağlayan alanlar günümüzde işlevsiz kalmıştır. 1950'lerde yoğun olarak çalışan ve bölgedeki pek çok insanın geldiği köy meydanındaki dükkânlar zamanla işlevsiz kalmış ve günümüzde yıkılma tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır.

Özdemir köyü özelinde yapılan bu çalışma sonucunda her yerleşimin hem kendi içinde hem de diğer yerleşim alanlarıyla olan etkileşimi görülebilmektedir. Doğa, insan, mimari, üretim arasındaki ilişkiyi net okuyabildiğimiz bu alanda yaşanan her bir değişim bu süreçlerin fiziksel varlığı olan mekânda karşılık bulmaktadır. Bölgedeki diğer yerleşimlerle ilişkilenen ve benzerlik gösteren köylerin bir arada bütünsel olarak değerlendirilmesi, yerin doğru anlaşılacak koruma önerilerinin bu ilişkilenmelerle birlikte geliştirilmesi gereklidir.

KAYNAKLAR

Asrav, E. Ç. (2019). Protecting landscape as a network of relations: Challenges and perspectives in the case of ımerhev (Meydancık) valley, Turkey, *Ri-Vista. Research for Landscape Architecture*, 17(2), 116-129. <https://doi.org/10.13128/rv-7640>

Aydın, T. (2019). *Elmalı ilçesinin beşeri ve ekonomik coğrafyası*, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

ÇEKÜL Vakfı (2012). *Anadolu'da kırsal mimarlık*, 3 Ekim 2022, <https://www.tarihikentlerbirliği.org/wp-content/uploads/AnadoludaKırsalMimarlık-Ekitap.pdf>

Çevik, N. (1996). Yeni bulgular ışığında Elmalı Yaylası, *Adalya*, 1, 61-72.

Çiftçi, A. (2008). İlçenin coğrafi, idari, ekonomik ve sosyal yapısı. R. Günay (Der.) *Elmalı ve yöresel mimarlığı*. İstanbul: Ege Yayınları.

Durgun, H. (2014). *XIX. yüzyılda Teke Sancağı'na bağlı Elmalı Kazasının sosyo-ekonomik yapısı, 1839 – 1914*, Doktora Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.

Erdem Kaya, M. (2018). *Kırsal peyzaj ve tasarımı üzerine*, XXI online Peyzaj Dosyası, 24 Ekim 2022, <https://xxi.com.tr/i/kırsal-peyzaj-ve-tasarimi-uzerine>

Eres, Z. (2007). *Türkiye'de planlı kırsal yerleşmelerin tarihsel gelişimi ve erken cumhuriyet dönemi planlı kırsal mimarisinin korunması sorunu*, Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Eres, Z. (2020). Kırsal mimarlığın “miraslaşma” süreci: Avrupa açık hava köy müzeleri üzerinden bir değerlendirme. *Mimarist*, 67, 40-51.

Güler, A. C. (2019). Tarihi kırsal peyzaj kavramının getirdiği yeni açılımlar, *Mimarist*, 66, 30-40.

Güler, K. (2020). Kamunun kırsal mimari için gelecek öngörülleri, *Mimarist*, 67, 65-77.

Holat, H. (2019). *Elmalı'nın yer adları*. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.

ICOMOS-IFLA principles concerning rural landscapes as heritage (2017), 30 Eylül 2022, https://www.icomos.org/images/DOCUMENTS/General_Assemblies/19th_Delhi_2017/Working_Document_s-First_Batch-August_2017/GA2017_6-3-1_RuralLandscapesPrinciples_EN_final20170730.pdf

İlseven, Y., (1999). *Elmalı plain: A review of its environmental setting and archaeological settlements*, Yüksek Lisans Tezi, Bilkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Saraçoğlu, H. (1989). Akdeniz Bölgesi. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Scazzosi, L. (2018a). Landscapes as systems of tangible and intangible relationships. Small theoretical and methodological introduction to read and evaluate rural landscape as heritage, *The Conservation and Enhancement of Built and Landscape Heritage*, 19-40, Milano: Politecnico di Milano.

Scazzosi, L. (2018b). Rural landscapes as heritage: Reasons for and implications of principles concerning rural landscapes as heritage ICOMOS-IFLA 2017, *Built Heritage*, 2, 39-52, <https://doi.org/10.1186/BF03545709>.

Şahin, S. (2014). *Stadiasmus Patarensis Likya Eyaleti Roma yolları*, İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.

T.C. Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi

Tunçdilek, N. (1978). *Türkiye'nin kırsal potansiyeli ve sorunları*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları.

Tütengil, C. O. (1979). *100 soruda kırsal Türkiye'nin yapısı ve sorunları*, İstanbul: Gerçek Yayınevi

Warner, J. (1994). *Elmalı-Karataş II, The Early Bronze Age village of Karataş*, Pennsylvania: Bryn Mawr College.